

B-rundskriv nr: 12/2010
Saksnr: 10/02059-1
Arkivkode:
Dato: 16.11.2010
Saksbehandler: Forhandling

Til Kommunen/fylkeskommunen/virksomheten

Ny tariffbestemmelse om ukentlig arbeidstid for tredelt skift- og turnusarbeid med virkning fra 01.01.2011

1) Innledning

Ved tariffoppjøret i 2010 ble det innført en ny bestemmelse i HTA kap. 1 pkt 4.2.4 om redusert arbeidstid for tredelt skift- og turnusarbeid. Endringen er en implementering av arbeidsmiljølovens § 10-4, sjettede ledd, jf Ot. prp. nr. 54 (2008-2009) og Innst. O. nr. 84 (2008-2009). Bestemmelsen i HTA tar utgangspunkt i 37,5 timer for beregningen, loven bruker 40 timer. Systemet for arbeidstidsreduksjon er imidlertid det samme. Prinsippet er at arbeidstiden reduseres i forhold til konkret belastning, og at den derfor vil kunne variere fra arbeidstaker til arbeidstaker og i intervallet mellom 35,5 og 33,6 t/u. Den nye bestemmelsen kommer i tillegg til de 3 arbeidstidsbestemmelser vi har fra før; 37,5 t, 35,5 t og 33,6 t/uke.

Den nye tariffbestemmelsen:

§ 4, punkt 4.2.4 Tredelt skift- og turnusarbeid

For tredelt skift- og turnusarbeid som ikke faller inn under pkt 4.2.3 og som innebærer at den enkelte arbeidstaker må arbeide minst

hver tredje søndag, reduseres den ordinære arbeidstiden med utgangspunkt i 37,5 timer pr. uke slik:

- *Hver arbeidet time på søn- og helgedag, jf. arbeidsmiljøloven § 10-10 (1), regnes lik 1 time og 10 minutter.*
- *Hver arbeidet time om natten, jf arbeidsmiljøloven § 10-11 (1), regnes lik 1 time og 15 minutter.*

Det gis bare kompensasjon for arbeid som utføres enten om natten, eller på søn- og helgedag.

Arbeidstiden kan maksimalt reduseres til 33,6 timer i løpet av en uke og skal ikke overstige 35,5 timer per.uke.

Bestemmelsen trer i kraft 1. januar 2011. Gjeldende arbeidsplaner må vurderes og eventuelt omarbeides for enkelte arbeidstakere i samarbeid med tillitsvalgte. Tilsvarende vurderinger må gjøres ved nytilsetninger. Dersom det som følge av arbeidstidsreduksjon oppstår et arbeidsbehov som må dekkes, vil deltidsansatte kunne ha fortrinnsrett etter HTA kap. 1, § 2.3.

2) Hvem er omfattet av bestemmelsen?

Beregning av tilleggstid er kun aktuelt for arbeidstaker som kommer inn under bestemmelsen. Alle de følgende vilkårene må fylles, uavhengig av stillingsstørrelse:

- 1) Bestemmelsen omfatter arbeidstakere som jobber tredelt skift eller turnus, dvs at arbeidstaker må ha en reell rotasjon i arbeidstiden. Det er ikke avgjørende hvor mange vakter døgnet faktisk er delt i, det viktige er at den enkelte arbeidstakers arbeidstid må dekke hele døgnet.

- 2) Arbeidstiden må fordeles forholdsvis jevnt på de ulike vakttypene. Minimum $\frac{1}{4}$ av arbeidstimene må ligge på andre tider enn natt
- 3) Planen må innebære arbeid minimum hver tredje søndag i snitt.

3) Hvordan skal man beregne den ukentlige arbeidstiden i en turnusplan?

Når ukentlig arbeidstid skal beregnes ut fra bestemmelsen, er utgangspunktet alltid 37,5 timers uke. Metoden for å regne seg nedover mot 33,6 timer pr. uke, som er den nedre grensen for reduksjon, er å telle 15 minutter pr. time for arbeid om natten og 10 minutter pr. time for arbeid på søndager. Selv om beregningen tar utgangspunkt i 37,5 t pr. uke, er det satt en øvre grense for maksimal ukentlig arbeidstid på 35,5 t. Siden ett av vilkårene i den nye bestemmelsen er arbeid minimum hver tredje søndag i snitt, vil alle som vurderes i utgangspunktet allerede ha rett til maksimalt 35,5 t/uke.

Merk at tilleggstiden av natt og søn- og helge/høytidsdager regnes ut fra definisjonene i arbeidsmiljøloven §§ 10-11 (1) og 10-10 (1) og lov om 1. og 17. mai som høgtidsdager §§ 1 og 2. Merk at tidene som det regnes tilleggstid for, ikke er sammenfallende med tidene for særskilte tillegg etter 5.2, 5.3 og 5.4.

Siden natt og søndag ikke skal regnes dobbelt, beregnes helger slik: Tillegg på 10 minutter pr time for arbeid på søndag gis fra lørdag kl 18.00 til lørdag kl 21.00 og fra søndag kl 06.00 til søndag kl. 21.00. Tillegg på 15 minutter pr. time for arbeid om natten gis for arbeid alle døgn mellom 21.00 og 06.00.

Konkret beregning av arbeidstiden

Vi kan tenke oss følgende regnestykke, basert på et eksempel med 6 ukers turnusplan for arbeidstaker i full stilling:

Tell nattimene i planen og regn ut tilleggene med 15 minuttet pr. time, sum X minutter.

Tell søndagstimene og regn ut tilleggstid med 10 minutter pr. time, sum Y minutter.

Beregn gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid slik:

X minutter + Y minutter = A minutter
6 uker (aktuell turnusperiode)

Tallet A trekkes fra 37,5. Blir resultatet lavere enn 35,5, blir det redusert arbeidstid, men aldri lavere enn til 33,6 t/uke. Dersom resultatet av regnestykket blir at arbeidstiden må reduseres til under 35,5 timer, kan dette gjøres på to måter:

1. arbeidstiden reduseres i perioder av døgnet som ikke gir rett til tilleggstid, *eller*
2. arbeidstiden reduseres i perioder som gir rett til tilleggstid, dvs nattarbeid og søn- og helgdagsarbeid. Tilleggstiden blir da redusert, og arbeidstiden må i prinsippet beregnes på nytt. Vi regner med at bruk av regneark/turnusprogram-mer vil forenkle dette.

Et regneeksempel:

Kari jobber i løpet av en 6 ukers turnus

- 12 dagvakter (2 av disse er lagt til søndag)
- 10 kveldsvakter (ingen av disse er lagt til søndag)
- 8 nattevakter (ingen av disse er lagt til søndag)

Dagvaktene er fra 07.30 til 15.30 og gir i utgangspunktet ikke rett til tilleggstid, med mindre vaktene er lagt til en søndag. To av dagvaktene i turnusperioden er lagt til en søndag. Vaktene er 8 timer og det gis tilleggstid for 10 minutter pr time, dvs totalt 160 minutter i løpet av 6 uker. Kveldsvaktene er fra 15.00 til 23.00 og gir rett til tilleggstid for to av timene (fra 21-23), dvs totalt 20 timer i perioden som det skal beregnes tilleggstid for. Dette utgjør 20 x 15 minutter pr time, dvs. totalt 300 minutter i løpet av 6 uker. Nattevaktene er fra 22.30 til 08.00. Av disse er det 7,5 timer (timer i perioden 21-06) som det skal beregnes tilleggstid for, dvs 7,5 timer x 15 minutter pr vakt, dvs totalt 112,5 minutter. Dette utgjør totalt 900 minutter i løpet av 6 uker.

Regnestykket blir som følger:

$$\frac{160 + 300 + 900}{6 \text{ uker}} = 227 \text{ minutter (3,8 t)}$$

Kari skal ha følgende arbeidstid i snitt pr. uke: $37,5 \text{ t} - 3,8 \text{ t} = \underline{33,7 \text{ t}}$

Timelønnen beregnes ut i fra $52 \times 33,7 = 1752$ timer pr år. Samme antall timer pr år legges også til grunn ved godtgjøringer som skal regnes ut i fra timelønn, som f.eks forskjøvet arbeidstid. Overtidstillegget beregnes likevel som før ut i fra den tariffestede divisoren på 1850 t pr år, se HTA. Kap 1 pkt. 6.4. Ved gjennomsnittsberegning av arbeidstiden skal gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid ikke overstige 33,7 t for Kari. Pålagt arbeid utover 33,7 t i snitt er overtid.

4) Særlig om deltidstilsatte

Deltidsansatte vil også kunne ha rett til arbeidstidsreduksjon forutsatt at de fyller alle tre inngangsvilkår i bestemmelsen, se omtalen under pkt 2 i dette dokumentet. Tilleggstiden skal beregnes fullt ut, men må ta utgangspunkt i hva vedkommende ville ha arbeidet i en 100 % stilling. Det betyr at den deltidstilsattes stilling i utgangspunktet må sammenlignes med en heltidsansatt på tilsvarende arbeidsområde. Arbeidsgiver må gjøre et anslag av tilleggstiden beregnet ut fra dette.

Dersom en deltidstilsatt arbeider like ofte søndager som en heltids-tilsatt, blir det ikke riktig å telle tilleggstid for søndagsarbeidet, og uten forbehold "gange" dette opp i full stilling. For en deltidstilsatt i en 20 % helgstilling ville det innebære at vedkommende fikk tilleggstid beregnet ut fra arbeid på ti søndager i løpet av en seks ukers turnus, mens en heltidsansatt som faktisk arbeider like mange søndagstimer bare vil få tilleggstid for en femtedel.

Arbeidstidsreduksjon for deltidstilsatte vil på samme måte som for heltidsansatt gi et nytt timeantall pr år (divisor) som får betydning for innslag av overtid pr. uke og for timelønn ved godtgjøringer som bygger på timelønn. Overtidstillegget regnes fortsatt ut i fra den tariffbestemte divisoren på 1850 timer pr år.

5) Helge og høytidsdager

Tariffbestemmelsen gjelder i utgangspunktet også helge- og høytidsdager. Det er imidlertid kun faktisk arbeidstid som skal tas med ved beregning av tilleggstid. Dette betyr at dersom en arbeidstaker får fri på helge- og høytidsdager (F3), så gis det ikke rett til tilleggstid for disse dagene. Når det etableres nye turnusplaner for

en kortere periode (eks. helg- og høytid, sommer), kan det være hensiktsmessig å foreta ny tidberegning.

En detaljert praktisering av bestemmelsen for disse dagene vil kunne bli nokså komplisert.

Et alternativ er å praktisere tariffbestemmelsen kun i forhold til grunnturnus. I så fall må tidberegning for faktisk utført arbeid på røde dager gjøres på en annen måte.

For eksempel slik: Dersom utført arbeid på helge- og høytidsdager (som ikke faller på søndager) ikke medtas i tidberegningen, kan beregnet tilleggstid for disse dagene godtgjøres med avspasering, bruk av evt. tidskonto eller timelønn i ettertid. Andre løsninger kan velges, og bruk av regneark/turnusprogram vil antakelig være hensiktsmessig.

6) Andre presiseringer/avgrensinger

Praktisering av arbeidsmiljølovens bestemmelser om gjennomsnittsberegning, hviletid, nattarbeid osv skal fremdeles skje i forhold til faktisk arbeidstid.

Det er den ordinære skift-/turnusordning som skal ligge til grunn når ordinær ukentlig arbeidstid skal beregnes. Det regnes ikke tilleggstid for overtid, merarbeid, ekstravakter eller forskjøvet arbeidstid.

Beredskap utenfor arbeidstid (hjemmevakt): I arbeidsplaner hvor det inngår omregnede timer på hjemmevakt, regnes det tilleggstid kun for de omregnede timene. Hjemmevakt som er avtalt lagt utenfor arbeidstiden, medregnes ikke. Hjemmevakt i seg selv kvalifiserer ikke som nattarbeid.

Vakt på vaktrom: Dette er definert som arbeidstid fullt ut, og det skal beregnes tilleggstid etter faktiske timer etter oppsatt arbeidsplan.

Særskilt arbeidstid: Tilleggslønn/tillegg for ubekvem arbeidstid utbetales i henhold til faktiske timer i oppsatt arbeidsplan.

Fleksible arbeidstidsordninger, ønsketurnus mv: Her må man finne lokale løsninger ut i fra om arbeidstakerne har grunnturnus eller ikke.

For arbeidstakere som har flere arbeidsforhold i samme kommune, skal arbeidstiden ses samlet, jf arbeidsrettens dom av 15. mai 2008 omhandlet i B-rundskriv nr 9/2008.

Spørsmål kan rettes til Arne Norum (24 13 29 68), Hege Øhrn (24 13 29 19), og Rune Olav Horstad (24 13 29 53). Bruk gjerne vår medlemservice (24 13 64 03) eller e-post: medlemsservice@ks.no.

Med vennlig hilsen

Hege Mygland
Avdelingsdirektør

Hege Øhrn
Juridisk rådgiver